

Veiledning for søknad om sikkerhets sertifikat del B (utenlandske virksomheter)

Utgitt desember 2014
Oppdatert mai 2017

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Bakgrunn	2
2 Hensikt	2
3 Omfang	2
4 Sentrale regelverkskrav	3
5 Søknaden	4
5.1 Søknad om nytt sikkerhets sertifikat del B	4
5.2 Søknad om endret B-sertifikat	7
5.3 Søknad om fornyet sikkerhets sertifikat	7
6 Saksbehandlingen	8
7 Oppfølging fra SJT	9
8 Tilbakekall av sertifikat	9
9 Henvendelser	9
10 Referansedokumenter	9

1 Bakgrunn

Utenlandske virksomheter som søker om nytt, endret eller fornyet sikkerhets sertifikat del B i Norge skal ha god innsikt i hvordan søknadsprosessen forløper og hva som forventes både av dem og av Statens jernbanetilsyn.

Informasjon om søknadsprosessene er tilgjengelig i form av forskriftskrav, i søknadsskjema og i veiledning til søknadsskjema. Tilsynet så likevel behov for å tydeliggjøre kravene ved å samle informasjon om søknadsprosessene knyttet til B-sertifikat for utenlandske virksomheter i en egen veiledning. Denne veiledningen er utgitt på norsk og engelsk.

Tilsynet har også gitt ut en generell veiledning for de øvrige søknadsprosessene. Veiledning for nytt, endret eller fornyet sikkerhets sertifikat del A og B (norske og utenlandske virksomheter) finner man her:

2 Hensikt

Hensikten med veiledningen er å informere utenlandske jernbanevirksomheter om framgangsmåten for søknad om nytt, endret eller fornyet sikkerhets sertifikat. SJT håper at veiledningen vil bidra til at søkere:

- har tilstrekkelig informasjon om hva som må sendes inn av dokumenter
- er informert om hvilken kvalitet det forventes at dokumentene har
- kjenner til frist for behandling av søknader
- vet hvem som kan kontaktes ved behov for veiledning
- kjenner til hvordan samsvarsvurdering for søknad gjennomføres
- kjenner til hvordan det spesifiseres hvilke områder som skal bli tema ved tilsyn etter tildeling av sertifikat

3 Omfang

Denne veiledningen kan brukes av utenlandske jernbanevirksomheter som ønsker å:

- søke om nytt sikkerhets sertifikat del B for å operere på det nasjonale jernbanenettet i Norge

- endre sitt eksisterende B-sertifikat på grunn av endringer i virksomhetens type eller omfang
- fornye sitt eksisterende B-sertifikat i Norge

Veilederen baserer seg i helhet på gjeldende regelverk. Den innebærer ikke skjerping av eksisterende regelverkskrav.

Veiledningen er ikke uttømmende eller bindende. Virksomhetene har et selvstendig ansvar for å kjenne og etterleve gjeldende jernbanelovgivning.

4 Sentrale regelverkskrav

Lisensforskriften omhandler de overordnede krav til sikkerhets sertifikat for jernbanevirksomheter. Forskrift om felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger (Common Safety Methods for assessing conformity, **CSM CA**), beskriver metoden som alle nasjonale tilsynsmyndigheter skal bruke for å vurdere om kravene som må tilfredsstilles for å få sikkerhets sertifikater for jernbane er oppfylt.

Sikkerhetsstyringsforskriften angir hvilke krav som stilles til jernbanevirksomhetens sikkerhetsstyringssystem. Tilsynet har også gitt ut en egen veiledning som omhandler sikkerhetsstyringssystemer for mindre jernbanevirksomheter.

Det er i tillegg konkrete krav til å tilfredsstille **fastsatte tekniske spesifikasjoner for interoperabilitet (TSI-er) særlig vedrørende kjøretøy og infrastruktur** og andre **relevante EØS-bestemmelser**.

Krav som er omtalt i andre sentrale forskrifter må også integreres i virksomhetens styringssystem. Det vil blant annet gjelde krav fra **opplæringsforskriften**, **togframføringsforskriften** og **rapporteringsforskriften**. En oversikt over lover og forskrifter som gjelder for det nasjonale jernbanenetten finner man her:

For transport av farlig gods gjelder regelverk for transport av farlig gods; **ADR/RID**. Tilsynsmyndighet på transport av farlig gods er Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

5 Søknaden

Uansett om man søker om nytt, endret eller fornyet sikkerhets sertifikat del B, skal man bruke det samme søknadsskjemaet som også benyttes for søkere av A-sertifikat. Dette skjemaet finnes på tilsynets internettside:

<https://e-skjema.no/Sjt/artikkel.aspx?Mld1=2313&Ald=2131&kategoriid=9> I tillegg til dette skjemaet finnes det en detaljert forklaring og veiledning til hvordan søknaden skal fylles ut:

Tilsynet har også utarbeidet flere veiledninger som kan være til hjelp for virksomhetene. På tilsynets hjemmeside finner man blant annet veiledning om sikkerhetsstyring for mindre jernbanevirksomheter, interne revisjoner og leverandørstyring. Se:.

For å kunne trafikkere det nasjonale jernbanenettet i Norge, må alle utenlandske selskaper

- ha lisens og sikkerhets sertifikat del A og B i det landet de kommer fra
- søke, og få innvilget, B-sertifikat av Statens jernbanetilsyn

Det er videre viktig å være klar over at en utenlandsk virksomhet ikke kan få utstedt et sikkerhets sertifikat del B for aktiviteter som ikke er dekket av sikkerhets sertifikat del A som virksomheten allerede har. En virksomhet kan for eksempel ikke få tillatelse til transport av farlig gods i Norge dersom virksomheten ikke har denne tillatelsen i sitt sikkerhets sertifikat del A.

Gyldighetsdatoen til sikkerhets sertifikat del B kan heller ikke gå ut over gyldighetsperioden til sikkerhets sertifikat del A.

For å kunne starte opp trafikk på det nasjonale nettet må det i tillegg være åpnet for den type transport som virksomheten ønsker å starte opp med. Dette fremkommer av tilgangsbestemmelsene i jernbaneforskriften hvor det står at det er åpnet for konkurranse når det gjelder transport av gods. Transport av passasjerer er i utgangspunktet forbeholdt NSB AS og Flytoget AS, bortsett fra grenseoverskridende trafikk. Virksomheten må også søke å få tildelt ruteleie fra Bane NOR SF som er infrastrukturforvalter på jernbanenettet. Vilårene for å få tildelt ruteleie er regulert i en egen forskrift (jernbaneforskriften).

Foretak med lisens utstedt i annen EØS-stat eller Sveits må være forsikret eller ha garanti for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten, herunder dekning av erstatningsansvar i tilfelle ulykker, særlig når det gjelder passasjerer, bagasje, frakt, post og tredjemann. Forsikringen/garantien må som minimum ha en dekning på 4500G (folketrygdens grunnbeløp) per skadetilfelle.

For å dokumentere at kravet til forsikring/garanti er oppfylt, må det fremlegges opplysninger om forsikring eller garanti som dekker erstatningsansvar.

Virksomheten kan sende inn sin søknad på norsk, svensk, dansk eller engelsk. Tilsynet kan kreve at søknaden skal være utformet på norsk, men vil normalt ikke kreve dette.

5.1 Søknad om nytt sikkerhets sertifikat del B

Når en virksomhet søker om nytt sikkerhets sertifikat del B i Norge vil tilsynet ikke sjekke at de generiske prosessene i sikkerhetsstyringssystemet er etablert (dette sjekkes ut i forbindelse med innvilgelse av sikkerhets sertifikat del A i virksomhetens hjemland). Det som kreves er at virksomheten

har benyttet sine generiske prosesser og prosedyrer for å forberede virksomheten til trafikk på norsk jernbanenett. Spesielt hvordan jernbaneforetaket har identifisert spesifikk informasjon om jernbanenetten, og videre hvordan de har utviklet prosesser og prosedyrer for å håndtere de relevante risikoene. Herunder opplæring av førere mv.

Søknad om nytt B-sertifikat er ofte omfattende, og det er krav til dokumentasjon som svarer ut en rekke lov- og forskriftskrav. Vedlegget til søknadsskjemaet viser til dokumentasjon som minst må følge med søknaden. <http://www.sjt.no/jernbane/veiledning/veiledninger/tillatelser/sikkerhetssertifikat-del-b-for-utenlandske-virksomheter/>

Før søkere av sikkerhetssertifikat del B i Norge må det dokumenteres:

1. **Samsvar med nettspesifikke regler.**

Her vil relevant dokumentasjon være:

- a. risikoanalyse som identifiserer relevant risiko ved driften på de aktuelle strekninger
- b. beredskapsanalyse og beredskapsplan for de aktuelle strekninger
- c. dokumentasjon på hvordan virksomheten håndterer informasjon mellom infrastrukturforvalter og virksomheten/førere
- d. dokumentasjon på hvordan virksomheten er organisert i Norge. Det må fremkomme hvordan kravet om klare ansvarlinjer er ivaretatt
- e. dokumentasjon som viser at det er tatt hensyn til de særskilte regler og risikoer som er forbundet med drift på et nett som det er søkt om del B-sertifikat for, og som viser at jernbaneforetaket kan overholde de nettspesifikke regler og alle eventuelle unntak eller avvik fra disse reglene
- f. nettgrensesnitt med andre berørte parter som er involvert i jernbanedrift på de aktuelle strekninger, skal være identifisert
- g. dokumentasjon som angir regler rapportering, varsling og undersøkelse av ulykker/hendelser

I tillegg må søker dokumentere hvordan det sikres etterlevelse av EU-relevante notifiserte nettspesifikke sikkerhetsregler¹ :

- h. Sikkerhetsstyringsforskriften
- i. Togframføringsforskriften, om førers regelbok & strekningsboken.

2. **Nettverksspesifikk kompetanse for personell.**

Her vil relevant dokumentasjon være:

- a. Beskrivelse av de forskjellige kategoriene av personell hos foretaket eller hos underleverandøren
- b. Kompetansekrav til personell med sikkerhetsrelaterte oppgaver
- c. Opplæringsprogram/planer for personell som skal brukes i Norge
- d. Beskrivelse av regime for prøving av personell ref. førerforskriften og opplæringsforskriften

I tillegg må søker dokumentere hvordan det sikres etterlevelse av relevante EU-notifiserte sikkerhetsregler vedrørende kompetanse:

---

¹ De notifiserte sikkerhetsreglene i Norge er per dags dato alle forskrifter som er tilgjengelige på tilsynets hjemmeside: <http://www.sjt.no/andre-valg/andre-valg/regelverk/>

- e. Togframføringsforskriften, ERTMS-togframføringsforskriften
- f. Fråhaldspliktforskrifta
- g. Førerforskriften for førere fra 29/10-2011 om førerbevis, sertifikat, helsekrav, opplæring, prøver og sertifikatregister
- h. Opplæringsforskriften og førerforskriften, om opplæringsplan og prøving mv
- i. kommisjonsvedtak 2011/765/EU
- j. Opplæringsforskriften om opplæringsplan, prøving mv til operativt personell
- k. Førerforskriften og kommisjonsvedtak 2011/765/EU om opplæringsplan, prøving, godkjenning av sensorer mv. https://www.sjt.no/globalassets/02_jernbane/pdf-jernbane/veiledning/veiledere/forerforskriften/veiledning-virksomheter.pdf

3. Nettverksspesifikk håndtering av rullende materiell.

Her vil relevant dokumentasjon være:

- a. beskrivelse av de forskjellige typene rullende materiell som skal benyttes. Det skal tydelig angis hvilke typer rullende materiell som skal brukes på det særskilte nettet, og hvilken type drift som skal utføres
- b. dokumentasjon på at materiellet er godkjent i Norge for de aktuelle strekninger. For materiell som ikke er godkjent, må søknad om det sendes egen søknad til tilsynet:
- c. beskrivelse av hvordan jernbaneforetaket opptre i samsvar med eventuelle driftsbegrensninger som gjelder den typen rullende materiell som brukes
- d. dokumentasjon som angir eventuelle ytterligere vedlikeholds krav for det berørte nettet, og innføring av egnede vedlikeholdsordninger
- e. beskrivelse av hvordan vedlikehold blir ivaretatt når materiellet er i Norge
- f. dokumentasjon som angir eventuelle ytterligere krav for det berørte nettet for å kunne håndtere hendelser knyttet til rullende materiell og iverksette nødvendige tiltak

I tillegg må søker dokumentere hvordan det sikres etterlevelse av relevante EU-notifiserte sikkerhetsregler vedr. kjøretøy:

- g. Kjøretøyforskriften om krav til drift, vedlikehold, kontroll og register over rullende materiell

4. Dersom det søkes om sikkerhetssertifikat til **transport av farlig gods** må følgende være på plass og dokumentert:

- a. virksomhetens organisering må beskrives. Det må klart fremkomme hvordan kravet til klare ansvarslinjer er ivaretatt
- b. sikkerhetsrådgiver: det skal foreligge signert avtale med godkjent sikkerhetsrådgiver hvis ikke selskapet har egen sikkerhetsrådgiver. Sikkerhetsrådgiver skal følge opp, rapportere relevante forhold, skrive årsrapport for farlig gods og være aktiv i selskapet
- c. det skal foreligge opplæringsplaner for ansatte som skal håndtere eller kontrollere farlig gods
- d. det skal foreligge interne retningslinjer for beskyttelsesavstand. Samlastingsbestemmelser: Relevant for vognplassering av vogner med klasse 1 gods (Eksplorative stoffer og gjenstander) i forhold til annet gods fra andre spesifikke fareklasser
- e. det er spesielle transportbestemmelser for lasting, lossing og håndtering: Relevant personell skal ha kjennskap til de relevante "CV" standard-instruksjoner vedrørende stoffene. Det må dokumenteres hvordan dette ivaretas
- f. visitering for skader og riktig merking: Her må virksomheten kunne dokumentere kontrollaktiviteter

- g. det skal foreligge Sikringsplan: For tanker over 3000 liter, jf. tabell (ADR/RID) for spesifikke stoffer. Veiledning om sikring (security) finnes på DSBs internettside
- h. det skal varsles og rapporteres til DSB ved hendelser
- i. beredskapsplaner; Her er det spesifikt krav til beredskapsplan for skifteområder
- j. beredskapsanalyser: Sikring (security)- forhold vedr farlig gods skal være hensyntatt i analysen
- k. klasse 7 Radioaktivt materiale: Vi gir vanligvis ikke tillatelse til transport av slike stoffer

Utenlandske virksomheter oppfordres til å ta kontakt med SJT for veiledning i forkant av søknad.

5.2 Søknad om endret B-sertifikat

Hva er en endring? Hva skal til for at man må søke om endret sertifikat?

Virksomheten må søke om endret sikkerhetssertifikat dersom det foretas betydelige endringer i virksomhetens type eller omfang, jf. kategoriene som er anført på søknadsskjemaet. For eksempel dersom virksomheten skal begynne å transportere farlig gods, eller trenger tillatelse til å trafikere flere strekninger.

Det er i tillegg et krav at virksomheten uansett skal underrette tilsynet ved alle større endringer i vilkårene for sikkerhetssertifikatet.. Dette vil for eksempel kunne være dersom virksomheten bytter ut store deler av sitt styringssystem. Også hver gang det innføres nye personellkategorier skal tilsynet underrettes.

Virksomheten må fremlegge dokumentasjon som viser at de har benyttet sine generiske prosesser og prosedyrer for å tilpasse virksomheten til den endring det er søkt om. Spesielt hvordan jernbaneforetaket har identifisert spesifikk informasjon for den nye trafikken/nye strekninger (risikoanalyse), og videre hvordan de har utviklet prosesser og prosedyrer for å håndtere de relevante risikoene (for eksempel relevant informasjon om nye rutiner, endringer i opplæring av personell mv.).

Ved søknad om endret sikkerhetssertifikat skal relevant dokumentasjon fremlegges. Dokumentasjon som må følge med søknaden vil være avhengig av hva det er søkt endring om. Punktene som er listet opp for søknad om nytt sikkerhetssertifikat del B vil være ofte relevante også for søknad om endret sertifikat B.

5.3 Søknad om fornyet sikkerhetssertifikat

Sikkerhetssertifikat har normalt en gyldighet på fem år, men det er viktig å være klar over at et sikkerhetssertifikat del B utstedt i Norge må fornyes i tråd med fornyelse av sikkerhetssertifikat del A. Dersom sikkerhetssertifikat del A ikke blir fornyet i det landet virksomheten kommer i fra, vil sikkerhetssertifikat del B i Norge ikke lenger være gyldig.

Virksomheten må selv søke Statens jernbanetilsyn om fornyelse av sitt sikkerhetssertifikat. Tilsynet sender ut informasjonsbrev til alle virksomheter som forventes å søke om fornyelse av sikkerhetssertifikat. Formålet med det er at vi får inn søknader i god nok tid til å saksbehandle dem før gyldigheten går ut.

Ved søknad om fornyet sikkerhetssertifikat del B kreves normalt følgende dokumentasjon:

- a. gjennomgang av de tre siste årenes sikkerhetsmål som er relevante for driften i Norge og resultatene som ble oppnådd
- b. oversikt over utførte og gyldige risikoanalyser. Tilsynet kan også be om å få se grundigere på konkrete vurderinger som er utført

- c. oversikt over antall gjennomførte interne revisjoner inklusive leverandørrevisjoner relevante for driften i Norge, tema/område for hver av disse og konstaterte avvik fra de siste tre årene. En oppdatert status på avvik må angis. Her kan det også være at tilsynet ber om å få se eksempler på spesifikke revisjonsrapporter
- d. dokumentasjon for sist gjennomførte beredskapsøvelse
- e. rapporter fra ledelsens gjennomgang fra de siste to årene
- f. tilsynet vil i denne prosessen også vurdere status på eventuelt utestående pålegg fra Statens jernbanetilsyn (avvik fra revisjoner) samt eventuelle sikkerhetstilrådninger fra Statens havarikommisjon for transport (SHT)

Tilsynets øvrige erfaringer med virksomhetens sikkerhetsstyring vil også være gjenstand for vurdering om fornyelse av sikkerhetssertifikatene:

- erfaringer fra tilsyn (revisjoner, operative kontroller, ledelsesmøter mv)
- erfaringer fra tillatelsessaker på kjøretøy og jernbaneinfrastruktur
- hendelser og ulykker
- dispensasjoner og unntak
- virksomhetens Sikkerhetsrapport

6 Saksbehandlingen

Når tilsynet mottar søknad om nytt, endret eller fornyet sikkerhetssertifikat blir søknaden fordelt til en saksansvarlig, og det etableres en arbeidsgruppe bestående av saksbehandlere med relevant fagkompetanse. Arbeidsgruppen foretar en første gjennomgang av søknaden for å vurdere om den er komplett. Dersom det er behov for ytterligere dokumentasjon for komplettering av søknaden, informeres søker om dette.

Når søknaden er komplett starter saksbehandlingen. Søknad om sikkerhetssertifikat skal avgjøres omgående, og senest fire måneder etter at tilsynet har mottatt alle nødvendige opplysninger og tilleggsopplysninger som kreves.

Saksbehandlingen består hovedsakelig i dokumentgjennomgang og vurderinger opp i mot kriteriene i de enkelte forskriftskrav. Søkeren skal gjennom søknaden sannsynliggjøre at kravene er oppfylt, eller vil være oppfylt ved oppstart av trafikk i Norge. Det er også noen ganger nødvendig å verifisere at krav er ivaretatt gjennom for eksempel stikkprøver eller intervjuer.

Dialog med søker både før og underveis i søknadsprosessen er svært verdifullt. Tilsynet tilbyr veiledning både i form av møter, telefonkontakt, mail- og brevutveksling.

Vurderinger som foretas av søknadene dokumenteres, og det foretas kvalitetssikring av alle vurderinger før endelig vedtak fattes.

Sikkerhetssertifikat del B kan gis for deler av eller hele det nasjonale jernbanenettet i Norge, avhengig av hva det er søkt om og hva som er dokumentert.

Endelig vedtak sendes sammen med nytt sertifikat til søker. I vedtaksbrevet er det vanlig at tilsynet informerer om hvilke tema som kan være aktuelle å følge opp gjennom tilsynsvirksomhet.

Oppdatert informasjon om nye, endrede og fornyede sertifikater legges ut på tilsynets internettside. Sikkerhetssertifikatene registreres også i databasen ERADIS der alle europeiske sikkerhetssertifikat skal registreres. Databasen er tilgjengelig på følgende internettside: <https://pdb.era.europa.eu/>.

Statens jernbanetilsyn tar ikke honorar for å behandle søknader om sikkerhetssertifikat.

7 Oppfølging fra SJT

Vedtak om nytt sikkerhets sertifikat følges opp gjennom en tilsynsaktivitet som normalt gjennomføres 6-9 måneder etter oppstart av drift. Ved dette tilsynet fokuseres det på virksomhetens håndtering av erfaringene fra driften med utgangspunkt i virksomhetens styrende dokumenter.

Driften kan stanses dersom operative forhold vurderes å være så alvorlige at sikkerheten ikke er ivarettatt.

Eksempler på tema som har vært relevante å følge opp gjennom tilsynsaktivitet:

- beredskap: analyser, planer og øvelser
- risikoanalyser: etablering, oppdatering, oppfølging av tiltak
- rullende materiell og vedlikehold
- rapportering av hendelser og tekniske feil
- kompetanse og opplæring
- innrapportering av ulykker og uønskede hendelser
- rapportering av tekniske feil med sikkerhetsmessig betydning
- oppfølging av ulykker og uønskede hendelser med henblikk på å unngå gjentakelse

Vedtak om endret eller fornyet sikkerhets sertifikat følges opp gjennom ordinær, risikobasert tilsynsvirksomhet.

8 Tilbakekall av sertifikat

Statens jernbanetilsyn vil tilbakekalle hele eller deler av sikkerhets sertifikatet dersom jernbaneforetaket ikke oppfyller kravene til sikkerhets sertifikatet. Tilsynet vil også tilbakekalle sertifikatet dersom det viser seg at virksomheten ikke har anvendt det i året etter utstedelsen .

9 Henvendelser

Tilsynet ønsker å sikre at aktørene er kjent med gjeldende regelverk. Tilsynet har derfor fokus på veiledning. Kontakt oss gjerne dersom dere ønsker utdypende informasjon. Vi oppfordrer dessuten til å komme med tips om andre emner som dere mener bør være tema for veiledning.

Henvendelser rettes til:

post@sjt.no

eller til:

Statens jernbanetilsyn, Postboks 7113 St. Olavs plass, 0130 Oslo

10 Referansedokumenter

1/ <https://e-skjema.no/Sjt/artikkel.aspx?MId1=2313&AId=2131&kategoriid=9>

2/ (Opplysninger som skal oppgis i søknadsskjemaet for del A- og B-sikkerhets sertifikater)

3/ [Direktiv 2004/49/EF](#)

4/

5/

6/ [Common Safety Methods for assessing conformity](#)